

Fotó: Gregory Batardon

DOHY ANNA

HARMADIK TÍPUSÚ TALÁLKOZÁS

Kaori Ito: Táncolok, mert nem bízom a szavakban – Trafó

„Miért hiszi az anyám, hogy meghaltam, ha két hétig nem hívom fel? Miért nem bírod az italt? Miért rejtetted el előlem az egyenruhát, amikor portásként dolgoztál? Miért teszem fel ezeket a kérdéseket?” Kaori Ito egy széken ül a fekete színpadtérben, és kérdéseket hadar angolul idős apjának, aki csöndesen táncol hatalmas, fekete lepelbe csavart szobra körül. Nem válaszol, nem is tud angolul. Kinek szólnak akkor ezek a kérdések? És egyáltalán, közelebb hozhatják-e egymáshoz apát és lányát?

Kaori Ito és Hiroshi Ito *Táncolok, mert nem bízom a szavakban* című darabja a saját életük és kapcsolatuk mélyét tárja fel. Kaori Ito már tíz éve élt Franciaországban, amikor 2012-ben újra felkereste Japánban élő apját. Közösén készített előadásukban ennek a találkozásnak az élményét dolgozzák fel.

Az előadás tehát igaz történet alapján készült, pontosabban ami a színpadon történik, az maga az igaz történet: maga a találkozás. Nem kis szakadékokat kell áthidalniuk a szereplőknek, hiszen a sok hasonlóság mellett – például mindketten művészek – alapjaiban máshogy élnek meg az életüket. Az előadás egy mélyen személyes utazást tár elénk, miközben messze túlmutat a pusztá őszinteség kíméletlenségén. A darab központi magját egy olyan hármaskonfliktus alkotja, amely azoknak a nézőknek is izgalmakkal szolgálhat, akiket nem érint meg apa és lánya egymást kereső története.

Nincs éles határvonal előadás és valóság között, a fikciós keretek azonban fokozatosan ellentmondásba keverednek a valósággal elmesélt történettel. Hiszen apa és lánya találkozása már évekket ezelőtt megtörtént, az abból készített darabot azóta rendszeresen – már-már rutinosan – játsszák, kettejük összhangja valójában egyetlen pillanatra sem kérdőjeleződik meg. Ez a konfliktusrendszer első

rétege: ellentmondás a bemutatott igaz történet és a szereplők jelenlétének között. Ez azonban mégsem teszi hiteltelenné az előadást, inkább rámutat a történetmesélés fikcióteremtő természetére.

Kaori Ito nyíltan, szinte civilként fogadja az érkező nézőket, miközben már hallgatjuk felvételtől az apának szegezett kérdéssorozatát. Csupán egy összenézés, egy mosoly a nézők felé jelzi az előadás kezdetét. Nincs szerepbe bújás, nincs függöny, sötét, az előttünk álló nő továbbra is éppúgy csak valakinek a lánya, ahogyan néhány perccel korábban volt. Éppen ezért is hangsúlyos az a pillanat, amikor Kaori Ito nemcsak szerepbe bújik, de még maskot is felvesz: születésének, járt tanulásának és kisgyermekkorai balettóráinak történetét szépen díszített japán jelmez védelme mögé bújva meséli el. Ez az egyetlen rész az előadásban, ahol a tánc és a történet egymás mellett, egymással harmóniában létezik, és egyformán kiveszi részét az információátadásból. Talán azért, mert ez az időszak már levált a jelen pillanatra Kaori Itójáról, történeté alakult, így biztonsággal rábízható mind a szavakra, mind pedig a mozdulatokra. Ugyanakkor ez a szerepbe bújás arra is rávilágít, mennyire fontos a találkozás és a jelen szempontjából az elmesélt gyerekkor – hiszen épp ez az a szerep, amelyben apa és lánya utólag harmonikusak voltak. Az összhang keresésében újra és újra ide térnek vissza, miközben mindkettejük számára egyértelmű, hogy ez tévút, pótharmónia. A felnőttkori összhang megtalálása nem lehetséges kisgyermekkorai módszerekkel: hiába gügyögnek egymással a szereplők, két felnőtt ember nem térhet vissza a valaha megélt szerepeihez.

Ez a konfliktusrendszer második rétege – a tartalmi konfliktus. Az előadás két ember egymásra találását ígéri, miközben a találko-

zást újra és újra meghiúsítja az, hogy a szereplők visszacsúsznak a berögzült szerepeikbe. Kaori Ito affektálni kezd, Hiroshi Ito pedig bolondozik neki, ahogy egy kisgyermeknek szokás. Parancsra utánozza az amerikai popénekeseket, vagy eltáncol híres klipeket kislánya megnevettetésére. A darab mégsem lesz infantilis, sőt, szinte orvosi pontossággal tárja elénk a felnőttkori szülő-gyerek kapcsolat pszichológiai nehézségeinek lényegét. Apa és lánya folyamatosan küzd az új szerepek megtalálásáért, de az egyensúlyi állapot sosem tart sokáig, a libikóka tovább billen, és a találkozás ismét elmarad. Kíméletlen őszinteség ez, miközben fokozatosan kiviláglik, hogy az előadás nem is a találkozást ünnepli. Sokkal inkább annak a derűs belátását, hogy sosem lesz tökéletes találkozás, és hogy ez nem is baj, mert az egymás felé törekvés legalább olyan sokat jelent (ha nem többet), mint egy desztillált, semlegessé vált, hiánytalanul egyenrangú apa-lánya kapcsolat. A darab során Kaori Ito és Hiroshi Ito nem oldódik fel semmilyen általánosító, de harmóniát ígérő szerepben. Megtartják különbözőségüket, súrlódásaikat – éppen ettől lesz kettejük duója olyan végtelenül emberi és szimpatikus. Különböző nyelveket beszélnek, de a találkozás nem a közös nyelv megtalálásában vagy sikeres tolmácsolásában valósul meg, hanem annak elfogadásában, hogy sosem fognak választ kapni a kérdéseikre.

A kommunikációs médiumok súrlódása jelenti a konfliktusok harmadik rétegét. A három művészeti ág (a nyelv, a szobrászat és a tánc) három találkozási kísérlet, és mindhárom a maga eszközeivel hoz létre egyedülálló kapcsolatot a két szereplő között. A címben ígért tánc és szótlanúság helyett tetemes szóáradat és mérsékeltebb mennyiségű mozgás jelenik meg a színpadon. A feltett kérdések és elmesélt történetek segítenek megérteni ugyan a két szereplő viszonyát, fontos adalékokkal szolgálnak, de nagyrészt mégis a tánc az, ami igazán a mélyére hatol a találkozás lélektanának. Mégsem felesleges a nyelvi médium túlburjánzása: a locsogás egyrészt kereket és kontrasztot ad a csend kiemelt pillanatainak, másrészt híven reprezentálja a nyelv impotenciáját. Minél több szót aggat Kaori Ito az emlékeire és érzelmeire, annál távolabb kerül tőlük. Minél több kérdést tesz fel, annál kevésbé látszik a kimondott szavak mögött a lényeg. Ezzel szemben a színpadon megjelenő két má-

Mi? Kaori Ito: Táncolok, mert nem bízom a szavakban
Hol? Trafó

Kik? Kaori Ito és Hiroshi Ito / Színpadkép: Hiroshi Ito / Fény: Arno Veyrat / Zene: Joan Cambon / Maszk: Erhard Stiefel / Jelmez: Duc Siegenthaler / Dramaturg: Julien Mages / Szöveg, koreográfia, koncepció: Kaori Ito

sik néma médium katartikus súllyal képviseli a kimondhatatlant. Hiroshi Ito székekből tákolt, hatalmas, fekete lepellel körütekert szoborkompozíciója egyszerre jeleníti meg az országában megélt természeti katasztrófát – amelyből távol élő lányához csak a történetek jutottak el –, másrészt az össze nem passzoló, mégis egymáshoz tartozó családtagok kapcsolatát. A székek kényelmetlenül akaszkodnak össze, lábaik egymásba fúródnak, támláik összepréselődnek, úgy tűnik, mintha bármelyik pillanatban darabjaira hullhatna az egész tákolmány. Mégsem esik szét, mert összefogja a fekete (talán gyászra utaló) lepel. Kicsit szájbarágós, hogy az előadás végén Kaori Ito megmutatja, mi rejtőzik a burok alatt, hiszen a szoborkompozíció jelenléte a színpadon enélkül is épp elég erős hatást ér el.

A médiumok között mégiscsak a tánc tölti be a főszerepet. Kaori Ito első szólója a lehengető technikai tudás mellett a gyerekkori emlékek intenzíven sűrített pillanatait is bemutatja. De nem ez, hanem apa és lánya duója jelenti az előadás csúcspontját. A katartikus koreográfia messze túlmutat azon, ami szavakkal elmesélhető a két ember kapcsolatából. A beígért tánc helyett csöndet és mozdulatlanúságot látunk, felszínes harmónia helyett mély, konfliktusokkal terhelt táncot, amelyben a két szereplő mégis a legnagyobb szeretettel és figyelemmel fordul egymás felé. És megjelenik a táncban a búcsú, a halál elfogadása az élet részeként. Még ha ez azt is jelenti, hogy a feltett kérdésekre soha nem érkezik válasz – sem táncban, sem szoborban, sem pedig szóban.

E számunk szerzői

Bethlenfalvy Ádám (1977) az InSite Drama egyik alapítója, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára

Bóna László (1960) író, tanár, gyógyító, Budapesten él

Boros Kinga (1982) teatrológus, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem oktatója, Csíkszeredában él

Dohy Anna (1995) a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatója, Budapesten él

Duró Győző (1953) dramaturg, egyetemi oktató, Budapesten él

Gabnai Katalin (1948) drámatanár, színikritikus, Budapesten él

Gimesi Dóra (1983) a Budapest Bábszínház dramaturgja, író, a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára, Budapesten él

Hajnal Márton (1990) kritikus, Budapesten él

Herczog Noémi (1986) kritikus, a Színház folyóirat szerkesztője, Budapesten él

Kolozsi László (1970) író, filmdramaturg, kritikus, Budapesten él

Králl Csaba (1964) tánckritikus, a Színház folyóirat szerkesztője, Budapesten él

Nagy Klára (1997) szociológus hallgató, a Színház kritikai mentorprogramjának résztvevője, Budapesten él

Pass Andrea (1979) író, rendező, Budapesten él

Pethő Tibor (1973) kritikus, újságíró Budapesten él

Puskás Panni (1987) kritikus, a Revizor kritikai portál szerkesztője

Rákóczy Anita (1980) egyetemi adjunktus, dramaturg, Budapesten él

Rosner Krisztina (1977) színházkutató, esztéta, Tokióban él

Sebesi István (1967) a BBTE színháztudomány szakos hallgatója, Kolozsváron él

Szabó-Székely Ármán (1987) dramaturg, Budapesten él

Szász Emese (1988) újságíró, a Fidelio szerkesztője, Budapesten él

Szilágyi Bálint (1991) színházrendező, Budapesten él

Tompa Andrea (1971) író, kritikus, a Színház folyóirat főszerkesztője, Budapesten él

Urbán Balázs (1970) kritikus, Budapesten él